

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

3.1 สมมติฐานในการศึกษาวิจัย

ในการศึกษานี้ ได้ตั้งสมมติฐานว่า

“ระบบการเลือกตั้งแบบเขตเดียวเบอร์เดียวและแบบบัญชีรายชื่อพรรคการเมืองโดยกำหนดประเทศเป็นเขตเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มีผลต่อการสร้างสรรคความเป็นสถาบันของพรรคการเมืองไทย”

จากสมมติฐานดังกล่าวสามารถแยกประเภทของตัวแปรได้ดังนี้

ตัวแปรอิสระ คือ ระบบการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

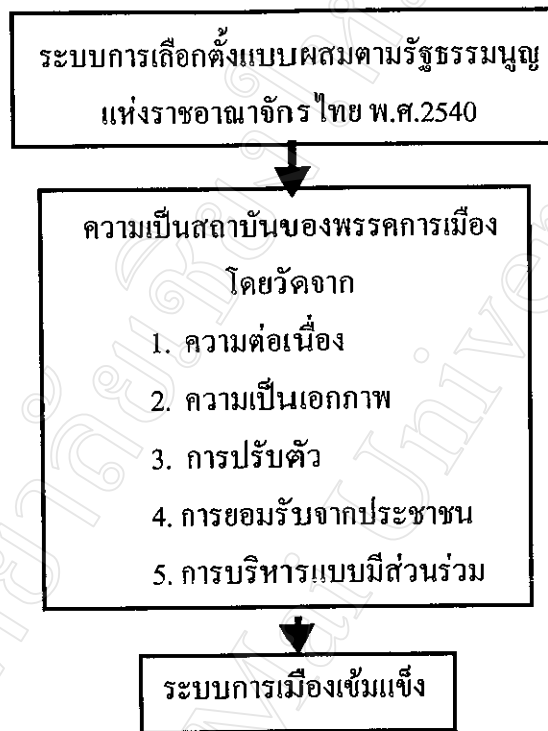
พ.ศ. 2540 ประกอบด้วย

1. ระบบการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งผู้สมัครรับเลือกตั้ง ได้เขตละหนึ่งคน
2. ระบบการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งที่พรรคการเมืองจัดทำขึ้น

ตัวแปรตาม คือ ความเป็นสถาบันพรรคการเมืองไทย ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540

จากสมมติฐานข้างต้นสามารถสร้างกรอบแนวคิดในการศึกษาได้ดังนี้

กรอบแนวคิดในการศึกษา

จากกรอบแนวคิด อธิบายได้ดังนี้คือ ระบบการเลือกตั้งแบบผสมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 จะส่งผลต่อพรรคการเมืองไทย ที่แสดงถึงความเป็นสถาบันดังต่อไปนี้

1. พรรคการเมืองไทยจะมีความต่อเนื่อง เป็นการแสดงถึงความคงอยู่และความยั่งยืนของพรรคการเมือง โดยเฉพาะช่วงของการเปลี่ยนหัวหน้าพรรคแต่ละคน หรือการสืบทอดเจตนารมณ์ของพรรค พรรคจะต้องคัดสรรผู้นำตลอดจนการปรับปรุงการบริหารจัดการเพื่อให้พรรคสามารถที่จะดำเนินงานทางการเมืองของพรรคต่อไปได้ แม้จะเกิดการปฏิวัติ รัฐประหารก็ตาม เมื่อมีการเลือกตั้งพรรคการเมืองก็ดำเนินงานต่อไปได้ หรือผู้นำพรรคสามารถรับช่วงของการสร้างความต่อเนื่องของพรรคให้มีความเป็นสถาบัน ความต่อเนื่องจึงเป็นปัจจัยสร้างความเป็นสถาบันของพรรคการเมือง

2. ความเป็นเอกภาพ คือ ความสามารถที่จะแสดงบทบาทพรรคการเมืองในทางการเมืองให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันของสมาชิกพรรค หรือกลุ่มต่าง ๆ ภายในพรรค แม้แต่ละคนจะมี

แนวความคิดแตกต่างกัน แต่สามารถที่จะเคารพมติพรรคได้ เป็นการแสดงถึงความเคารพและยึดมั่นต่อพรรคการเมืองที่ตนสังกัด สร้างแบบอย่างที่ดีในทางการเมืองให้แก่สังคม เพราะบทบาทของพรรคการเมืองเป็นที่เฝ้าจับตามองของประชาชนที่สามารถตรวจสอบได้อยู่ตลอดเวลา ทำให้พรรคการเมืองเป็นสถาบันเป็นที่ยอมรับของสังคมได้

3. การปรับตัว พรรคการเมืองมีความสามารถที่จะปรับตัวหรือพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ของสังคม โดยเฉพาะการปรับตัวเองให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญและระบบการเลือกตั้ง การปรับตัวของพรรคการเมืองเป็นการสร้างความอยู่รอดของพรรคการเมืองให้เกิดความเป็นสถาบันด้วย

4. การยอมรับจากประชาชน คือ การที่พรรคการเมืองสามารถที่จะสร้างความนิยมและศรัทธาให้เกิดขึ้นในหมู่ประชาชน พรรคการเมืองจะได้รับการยอมรับหรือไม่นั้น สามารถดูได้จากการเลือกตั้งแต่ละครั้ง ว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมืองได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนจำนวนมากน้อยเพียงใด และถ้าได้รับเลือกตั้งเป็นจำนวนมากถือว่ยังเป็นที่ยอมรับของประชาชน แต่ถ้าไม่ได้รับการเลือกตั้งเลยหรือได้รับเลือกตั้งเข้ามาน้อย แสดงว่าการยอมรับจากประชาชนมีน้อย และพรรคการเมืองจะไม่สามารถดำรงอยู่ได้ ดังนั้น การยอมรับจากประชาชน จึงช่วยสร้างความเป็นสถาบันของพรรคการเมือง

5. การบริหารแบบมีส่วนร่วม องค์กรใด ๆ ก็ตามที่สมาชิกมีความรู้ดีกว่าตนเองได้มีส่วนร่วมหรือมีความสำคัญ ได้รับการยอมรับก็จะทำให้องค์กรนั้นมีความเป็นสถาบันสูง พรรคการเมืองก็เช่นกันการบริหารภายในพรรคเปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วม ตลอดจนการมีส่วนร่วมของประชาชน อาจกล่าวได้ว่าพรรคการเมืองนั้นเป็นพรรคมหาชน เพราะการมีส่วนร่วมเป็นหัวใจของระบอบประชาธิปไตยที่จะส่งผลให้พรรคการเมืองมีความเป็นสถาบันมากขึ้นด้วย

จากตัวชี้วัดความเป็นสถาบันพรรคการเมืองดังกล่าว จะส่งผลให้ระบบการเมืองไทยโดยรวมมีความเข้มแข็ง

3.2 ระเบียบวิธีการศึกษา

1. ประชากรที่ทำการศึกษา

ในการศึกษานี้ ผู้ศึกษามีเป้าหมายในการศึกษาประชากรที่เกี่ยวข้องและมีบทบาทต่อพรรคการเมืองโดยตรงคือ ศึกษาจาก

1. กรรมการบริหารพรรคการเมือง พรรคละ 2 คน รวม 10 คน ประกอบด้วย
 - พรรคความหวังใหม่

- พรรคประชาธิปัตย์
 - พรรคชาติพัฒนา
 - พรรคชาติไทย
 - พรรคไทยรักไทย
2. สมาชิกพรรคการเมือง 5 พรรค ตามข้อ 1 พรรคละ 2 คน รวม 10 คน
 3. นักวิชาการทางรัฐศาสตร์ 5 คน

ผลการศึกษาผลกระทบของระบบเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 ส่งผลให้พรรคการเมืองไทยมีแนวโน้มที่จะปรับเปลี่ยนและพัฒนาไปตามข้อสมมติฐาน อย่างไรก็ตามยังมีตัวชี้วัดความเป็นสถาบันของพรรคการเมืองไทยที่มีลักษณะก้ำกึ่งระหว่างลักษณะพรรคการเมืองยุคเก่าและลักษณะพรรคการเมืองตามแนวการปฏิรูปการเมือง ตามความคาดหวังของประชาชน ในบางประเด็นที่จะต้องอาศัยปัจจัยต่าง ๆ เช่น สถานการณ์ทางการเมืองและสภาพแวดล้อมทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองในอนาคต หลังการเลือกตั้งระบบใหม่ดังกล่าว (6 มกราคม 2544) ไปแล้ว เป็นต้น พรรคการเมืองบางพรรคเช่นพรรคไทยรักไทยที่เกิดจากการรวมกลุ่มการเมืองต่าง ๆ และคนรุ่นใหม่เข้ามาเป็นต้น จึงเป็นการท้าทายอนาคตของพัฒนาการของพรรคการเมืองดังกล่าวไม่น้อย เป็นประเด็นความต่อเนื่อง และความเป็นเอกภาพ อย่างไรก็ตามผู้บริหารพรรคได้ตระหนักต่อปัญหาดังกล่าวอยู่ไม่น้อย และพรรคไทยรักไทยก็ได้พยายามแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นภายในพรรคทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจิตสำนึกของสมาชิกภายในพรรคด้วย

สำหรับพรรคการเมืองอื่น ๆ ได้รับผลกระทบจากระบบเลือกตั้งดังกล่าวอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งจะต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาอย่างมาก ผลที่เกิดขึ้นนั้นเกิดจากการเลือกตั้งในระบบบัญชีรายชื่อ และวิธีการหาเสียงของพรรคการเมืองที่จะต้องเปลี่ยนรูปแบบใหม่เกือบจะสิ้นเชิง โดยพบว่าพรรคที่ชนะการเลือกตั้งจะต้องนำเสนอนโยบายที่เป็นรูปธรรม ประกอบกับภาพลักษณ์ของหัวหน้าพรรคและบุคคลที่อยู่ในบัญชีรายชื่อซึ่งหากชนะการเลือกตั้งจะได้เป็นนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรี ผลกระทบที่เกิดขึ้นมีแนวโน้มทำให้ระบบพรรคการเมืองเป็นระบบน้อยพรรค ส่งผลให้รัฐบาลมีความมั่นคงในที่สุด

3.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลมี 2 วิธีคือ

1. การค้นคว้าจากเอกสาร (Secondary Data) โดยศึกษารวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ข้อกฎหมายและแนวความคิด ตลอดจน ผลงานทางวิชาการ บทความทางวิชาการ และเอกสารที่เกี่ยวข้อง
 กับการเลือกตั้ง และพรรคการเมือง

2. การเก็บข้อมูลสนามได้กระทำในเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์ ประชากรที่ศึกษา
 ตามที่ได้กำหนดไว้โดยกำหนดประเด็นในการสัมภาษณ์ให้สอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มประชากรที่ศึกษา โดย ประมวล
 ประเด็นต่าง ๆ สรุปผลกระทบที่เกิดขึ้น และวิเคราะห์แนวโน้มของประเด็นปัญหาต่าง ๆ โดยอาศัย
 ข้อมูล เอกสารที่เกี่ยวข้องประกอบการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ ถึงสาเหตุแนวทางแก้ไขปัญหาและ
 ข้อเสนอแนะ

3.5 นิยามคำศัพท์

ระบบการเลือกตั้งแบบผสม หมายถึง ระบบการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร
 ไทย พ.ศ. 2540 คือ

1. การเลือกตั้ง ส.ส. แบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ซึ่งเป็นการลงคะแนนเสียงผู้สมัครรับเลือก
 ตั้งเป็นรายบุคคลตามการแบ่งเขตเลือกตั้งที่กำหนดเขตละหนึ่งคน
2. เลือก ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อ ซึ่งเป็นการลงคะแนนเสียงเลือกบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับ
 เลือกตั้ง ที่พรรคการเมืองจัดทำขึ้น โดยการเลือกจากบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองใดพรรคการเมือง
 หนึ่งเพียงพรรคเดียว

3.6 ขอบเขตการศึกษา

การศึกษา ได้ศึกษาครอบคลุมในประเด็นต่อไปนี้

1. ผลกระทบของการเลือกตั้งแบบผสมที่มีต่อความเป็นสถาบันพรรคการเมือง
 โดยเน้น ผลกระทบของระบบการเลือกตั้ง 2 ส่วน คือ
 - 1.1 ผลกระทบจากการเลือกตั้งแบบเขตเดียวเบอร์เดียว
 - 1.2 ผลกระทบจากการเลือกแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมือง
2. เป็นการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาความเป็นสถาบันของพรรคการเมืองไทย